

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

NAPOVEDNIK ZAPOSLOVANJA 2023/I KAJ DELODAJALCI NAPOVEDUJEJO ZA SLOVENSKI TRG DELA ZA DRUGO POLOVICO LETA 2023?

Zavod RS za zaposlovanje med delodajalci z 10 ali več zaposlenimi dvakrat letno izvaja raziskavo Napovednik zaposlovanja, katere namen je vpogled v kratkoročne načrte zaposlovanja ali zmanjšanja števila zaposlenih ter morebitne trenutne in predvidene prihodnje težave pri kadrovanju.

V nadaljevanju so najprej na kratko predstavljeni ključni poudarki rezultatov letošnje pomladanske ankete Napovednik zaposlovanja, ki smo jo izvedli v aprilu in maju, čemur sledi opis metodologije raziskovanja in podrobnejši prikaz rezultatov.

Ključni poudarki iz rezultatov Napovednika zaposlovanja 2023/I

- Obeti delodajalcev so pozitivni, delodajalci napovedujejo 2,7-odstotno rast števila zaposlenih; predvidevajo približno 36,7 tisoč zaposlitev.
- Najbolj pozitivne napovedi glede gibanja zaposlovanja so v gradbeništvu, gostinstvu, poslovanju z nepremičninami ter v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih.
- V prihodnjega pol leta bodo najpogosteje iskani vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, varilci, prodajalci, zidarji, delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih ter čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki v uradih, hotelih in drugih ustanovah.
- S pomanjkanjem ustreznih kandidatov za zaposlitev se je v preteklih šestih mesecih soočala več kot polovica delodajalcev (55,8 %). Velika podjetja so se s pomanjkanjem ustreznih kandidatov soočala najpogosteje, to je v več kot 80 % primerov. Podatki kažejo, da strukturna neskladja na trgu dela ostajajo.
- Med poklici, pri katerih imajo delodajalci najpogosteje težave pri iskanju ustreznih delavcev, so vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, varilci, zidarji, delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, prodajalci, kuharji in natakarji.
- Težave pri iskanju kandidatov po mnenju delodajalcev v največji meri izhajajo iz problematike pomanjkanja kadra na trgu dela. Več kot dve tretjini delodajalcev svoje težave z iskanjem kadra utemeljuje z izrazitim pomanjkanjem (iskanega) kadra na trgu dela.
- 55,7 % delodajalcev v prihodnje pričakuje težave z iskanjem kadra.
- Za dejavnosti zdravstva in socialnega varstva, gostinstva, prometa in skladiščenja, izobraževanja ter gradbeništvu je značilen najvišji delež delodajalcev, ki v prihodnje pričakujejo težave z iskanjem kadra. V omenjenih dejavnostih več kot 60 % delodajalcev predvideva, da bodo v prihodnosti imeli težave z iskanjem kadra.

Nekaj podatkov o izvedbi statističnega raziskovanja Napovednik zaposlovanja

V letošnjem aprilu in maju smo na Zavodu RS za zaposlovanje izvedli fazo zbiranja podatkov na reprezentativnem vzorcu delodajalcev, ki zaposlujejo 10 ali več delavcev. V anketiranje je bilo zajetih 5.563 podjetij in organizacij, vprašalnik pa je izpolnilo 3.057 vabljenih delodajalcev. Vprašalnik je izpolnilo tudi 89 delodajalcev, ki niso bili v vzorcu in so zaposlovali 10 ali več delavcev. Skupaj je v raziskavo tako vključenih 3.146 delodajalcev, ki so zaposlovali 338.900 zaposlenih, pridobljeni podatki teh sodelujočih pa so metodološko uteženi, kar pomeni, da ustrezno predstavljajo populacijo, to je delodajalce, ki zaposlujejo 10 ali več delavcev. Pri prikazu po dejavnosti ne prikazujemo A in B, ker je odgovorilo manj kot 20 delodajalcev, njihovi odgovori pa se upoštevajo v skupnih rezultatih.

Kakšne so makroekonomske napovedi za leti 2023 in 2024?

Ob umiritvi gospodarske aktivnosti UMAR v Pomladanski napovedi za leto 2023 predvideva 1,8-odstotno rast BDP. Zaradi hitrega poslabševanja razmer v mednarodnem okolju in fiskalne spodbude naj bi se rast v naslednjem letu povišala na 2,5 %. V letu 2025 pa naj bi se gospodarska rast ponovno dvignila, in sicer na 2,6 %. Glavna dejavnika pospešitve rasti naj bi bila predpostavljena odsotnost šokov v mednarodnem okolju in umiritev cen, s tem pa naj bi se začelo tudi okrevanje izvoznega dela gospodarstva, investicij zasebnega sektorja in zasebne potrošnje. (UMAR, 2023)

Trg dela

Rast zaposlenosti in upadanje brezposelnosti se bosta letos nadalje umirjala, izraziteje v prvi polovici leta. Ob tem veliko pomanjkanje delovne sile tudi v prihodnjih dveh letih ne bo dopuščalo vidnejše rasti zaposlenosti. Glede na kratkoročni kazalnik pričakovanj o zaposlovanju UMAR napoveduje, da naj bi bila rast zaposlenosti v povprečju leta 1-odstotna. Število registriranih brezposelnih se bo nadalje znižalo in naj bi v povprečju leta znašalo okoli 50 tisoč oseb. (UMAR, 2023)

Ob koncu aprila je bilo registriranih 48.598 brezposelnih, kar je 3,4 % manj kot marca in 16,3 % manj kot v lanskem aprilu. V povprečju je bilo v prvih štirih mesecih prijavljenih 51.929 brezposelnih, kar je 17,3 % manj kot v enakem obdobju lani. (ZRSZ, 2023b)

Na ravni Slovenije se je število delovno aktivnih v marcu 2023 glede na februar 2023 zvišalo za 0,3 %, na 931.400. Na letni ravni oz. glede na marec 2022 pa se je število delovno aktivnih zvišalo za 1,8 %. Na mesečni in letni ravni sta se zvišali število zaposlenih in število samozaposlenih. Glede na februar 2023 se je število prvih zvišalo za 0,3 % (na približno 832.000), drugih pa za 0,4 % (na približno 99.400). Na letni ravni je število zaposlenih in samozaposlenih najbolj zraslo v gradbeništvu in predelovalnih dejavnostih. (SURS, 2023a)

Število delovno aktivnih oseb se je v marcu 2023 v primerjavi s predhodnim mesecem povečalo v gradbeništvu, in sicer za okoli 400 oseb (0,6 %) ter v predelovalnih dejavnostih, za okoli 600 oseb (0,3 %). V primerjavi z istim obdobjem lani se je število delovno aktivnih v predelovalnih dejavnostih povečalo za 1,1 %, v gradbeništvu pa za 5,9 %. Na letni ravni je bil upad najizrazitejši v dejavnosti kmetijstvo in lov, gospodarstvo, ribištvo (za 2,0 %). (SURS, 2023a)

V Sloveniji je bilo v 1. četrletju 2023 skupaj razpisanih 24.000 prostih delovnih mest, kar je za 2 % več, kot jih je bilo v prejšnjem četrletju. V primerjavi s preteklim četrletjem je bilo tokratno povpraševanje večje v dejavnosti trgovine, poleg tega pa je bilo zaznati aktivno dogajanje v finančnih in zavarovalniški dejavnosti, saj je bilo dvakrat toliko prostih delovnih mest, kot jih je bilo v prejšnjem četrletju (za 310 več). Letna primerjava podatkov, torej 1. četrletja 2023 z istim četrletjem v 2022, na ravni Slovenije izkazuje za 1,6 % manjše povpraševanje po novi delovni sili, kar pomeni 390 prostih delovnih mest

manj. Prav tako primerjava pokaže, da je bilo v prvem četrtletju 2023 večje povpraševanje kot pred enim letom v dejavnosti trgovine (500 prostih delovnih mest več), upad povpraševanja pa je bil najopaznejši v predelovalni dejavnosti (za skoraj 1.000 manj prostih delovnih mest). (SURS, 2023b)

Podobno o višanju števila objavljenih prostih delovnih mest govorijo tudi podatki ZRSZ. V prvih štirih mesecih letošnjega leta so delodajalci sporočili ZRSZ 57.468 prostih delovnih mest, kar je 3,6 % manj kot v enakem obdobju lani. (ZRSZ, 2023b)

Kakšne so napovedi delodajalcev za drugo polovico leta 2023?

Tržna pričakovanja

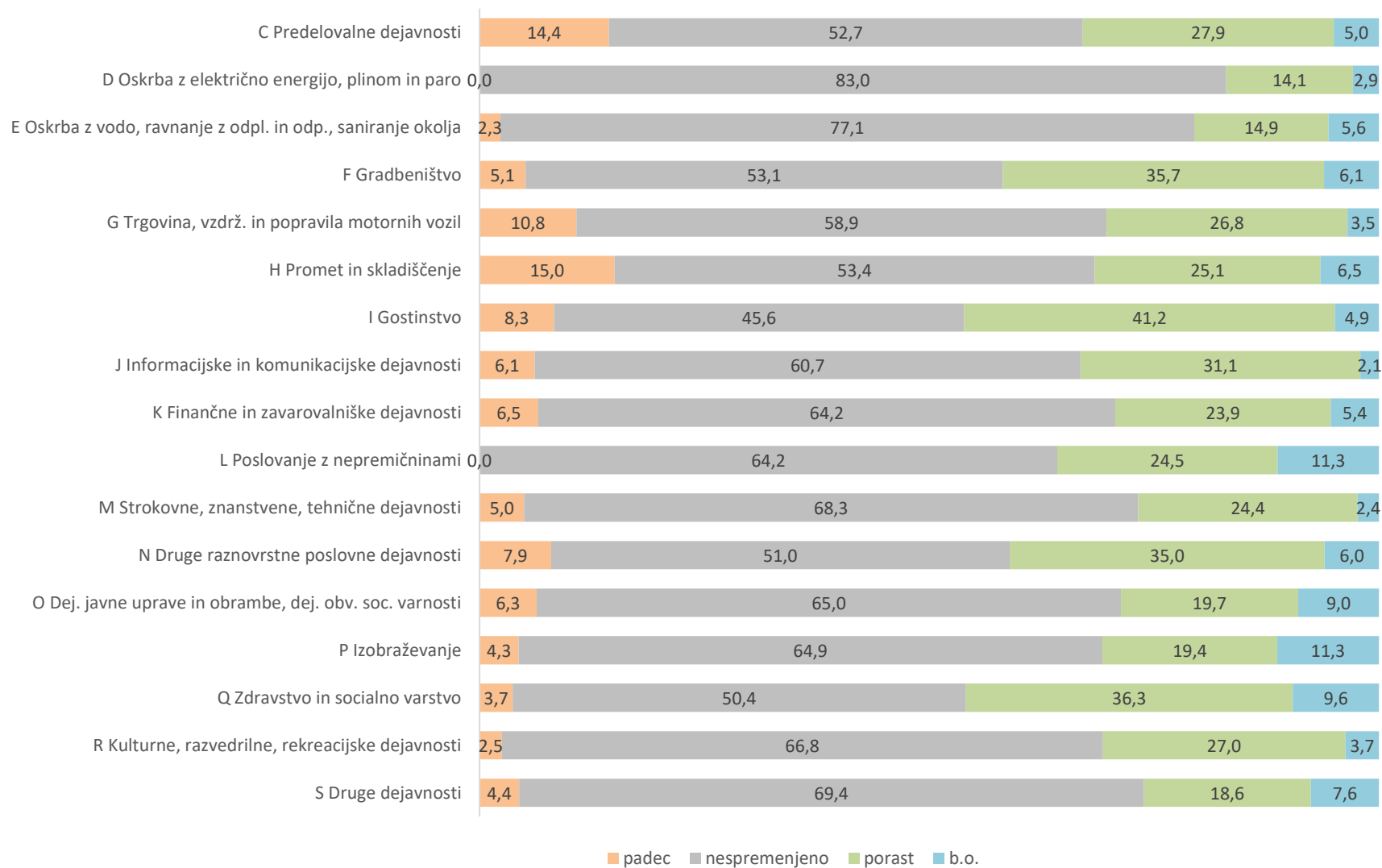
Več kot polovica anketiranih delodajalcev (57,0 %) v prihodnjega pol leta ne pričakuje sprememb v povpraševanju po njihovih izdelkih ali storitvah. Delež podjetij, ki menijo, da se bo gospodarska aktivnost krepila, znaša 28,6 %, slaba desetina delodajalcev (8,8 %) pa pričakuje poslabšanje (5,6 % sodelujočih ni napovedalo gibanja povpraševanja po svojih izdelkih oz. storitvah).

Po dejavnostih so najbolj optimistični delodajalci iz panoge gostinstva (41,2 % delodajalcev pričakuje porast povpraševanja po njihovih izdelkih oz. storitvah), sledijo delodajalci iz zdravstva in socialnega varstva (36,3 %), gradbeništva (35,7 %) ter drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti (35,0 %).

Obratno, največji delež delodajalcev, ki pričakuje upad povpraševanja po izdelkih ali storitvah, izhaja iz prometa in skladiščenja (15,0 %), sledijo jim delodajalci iz predelovalnih dejavnosti (14,4 %) ter s področja trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil (10,8 %).

Glede na velikost podjetij ali organizacij so pri napovedovanju rasti povpraševanja po izdelkih oz. storitvah najbolj optimistični veliki delodajalci (250 zaposlenih ali več), kjer porast napoveduje slaba tretjina (32,3 %) delodajalcev, sledijo jim mali delodajalci (10 do 49 zaposlenih), ki rast povpraševanja po svojih izdelkih ali storitvah napovedujejo v 28,7 % primerov, medtem ko je optimističnih 27,4 % srednje velikih delodajalcev (50 do 249 zaposlenih).

Napoved gibanja povpraševanja po izdelkih oz. storitvah po dejavnostih SKD v %

Vir: ZRSZ, Napovednik zaposlovanja 2023/I

Zaposlenost

Za prihodnjega pol leta delodajalci napovedujejo 2,7-odstotno rast zaposlenosti. V času anketiranja so delodajalci zaposlovali približno 680.850 delavcev, za prihodnjih 6 mesecev pa predvidevajo, da bo njihovo število naraslo na 699.100 zaposlenih. **Anketirani delodajalci načrtujejo, da se bo v roku 6 mesecev zaposlenost povečala za približno 18.246 novih delavcev,** večinoma zaradi nadomeščanja, nekaj pa tudi zaradi večjih potreb. Najbolj spodbudne so napovedi za **gradbeništvo (7,8 %), gostinstvo (5,4 %), ter za dejavnost poslovanja z nepremičninami (4,9-odstotna rast).**

Napovedana rast oz. zmanjšanje števila zaposlenih po dejavnostih SKD v %

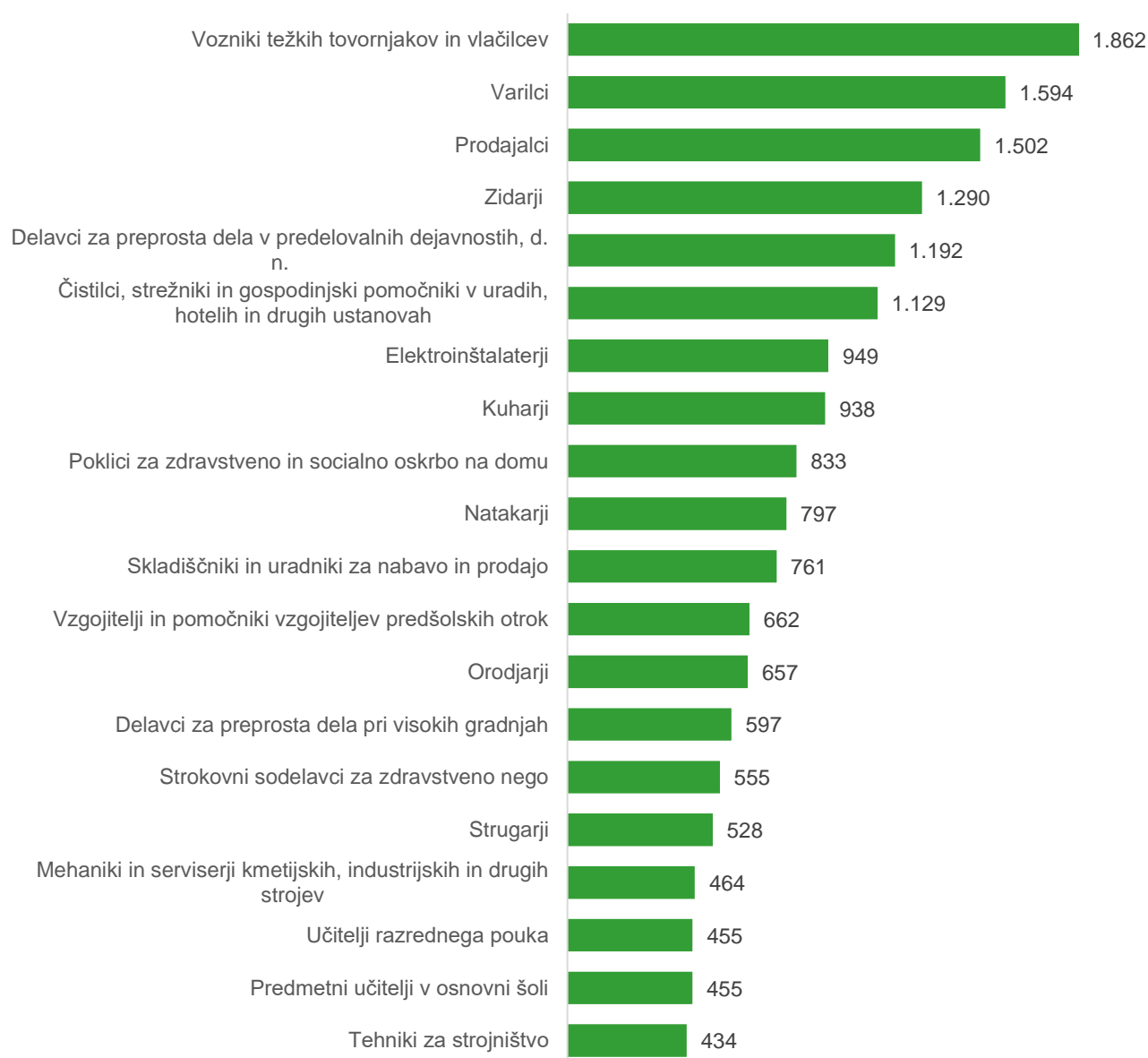

Vir: ZRSZ, Napovednik zaposlovanja 2023/I

Načrtovane zaposlitve

Glede na odgovore delodajalcev lahko predvidevamo, da bodo v prihodnjih 6 mesecih skupaj iskali 36.660 delavcev. Načrti se nanašajo na iskanje delavcev zaradi nadomeščanj (upokojitve, porodniški dopusti in dopusti za nego in varstvo otrok ipd.), začasnih zaposlitev (fluktuacija, sezonske zaposlitve, iztek starih pogodb, poznejše vnovične zaposlitve), določen delež pa tudi za nova delovna mesta. Delodajalci bodo najpogosteje iskali voznike težkih tovornjakov in vlačilcev, varilce, prodajalce, zidarje, delavce za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, čistilce, strežnike in gospodinjske pomočnike ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah, elektroinštalaterje, kuharje ter poklice za zdravstveno in socialno oskrbo na domu.

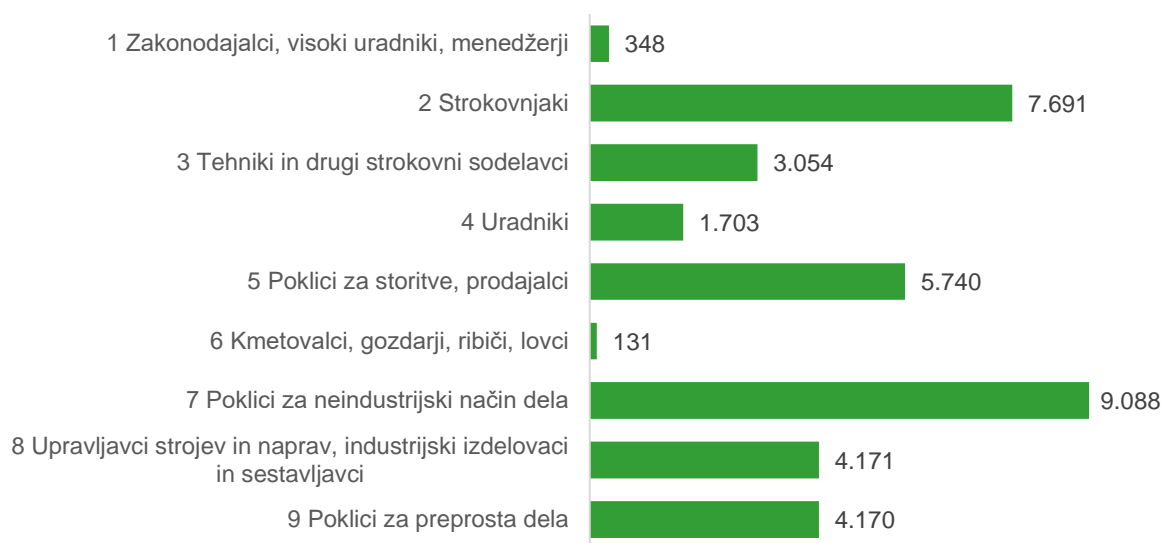
Poklici, za katere bodo delodajalci najpogosteje iskali delavce, prvih 20 po pogostosti

Vir: ZRSZ, Napovednik zaposlovanja 2023/I

Če pogledamo razporeditev napovedanih zaposlitev glede na glavno skupino poklicev, bodo **najbolj iskani poklici za neindustrijski način dela, sledijo strokovnjaki, na tretjem mestu pa so poklici za storitve, prodajalci**. Med **poklici za neindustrijski način dela** bodo najpogosteje iskani tisti iz poklicne podskupine kovinarji, strojni mehaniki in iz podskupine gradbinci; med **strokovnjaki** bosta najbolj iskani podskupini strokovnjakov za vzgojo in izobraževanje ter strokovnjakov matematično naravoslovnih in tehnično tehnoloških ved, med **poklici za storitve, prodajalci** pa so to poklici za osebne storitve ter prodajalci.

Razporeditev napovedanih zaposlitev glede na glavno skupino poklicev

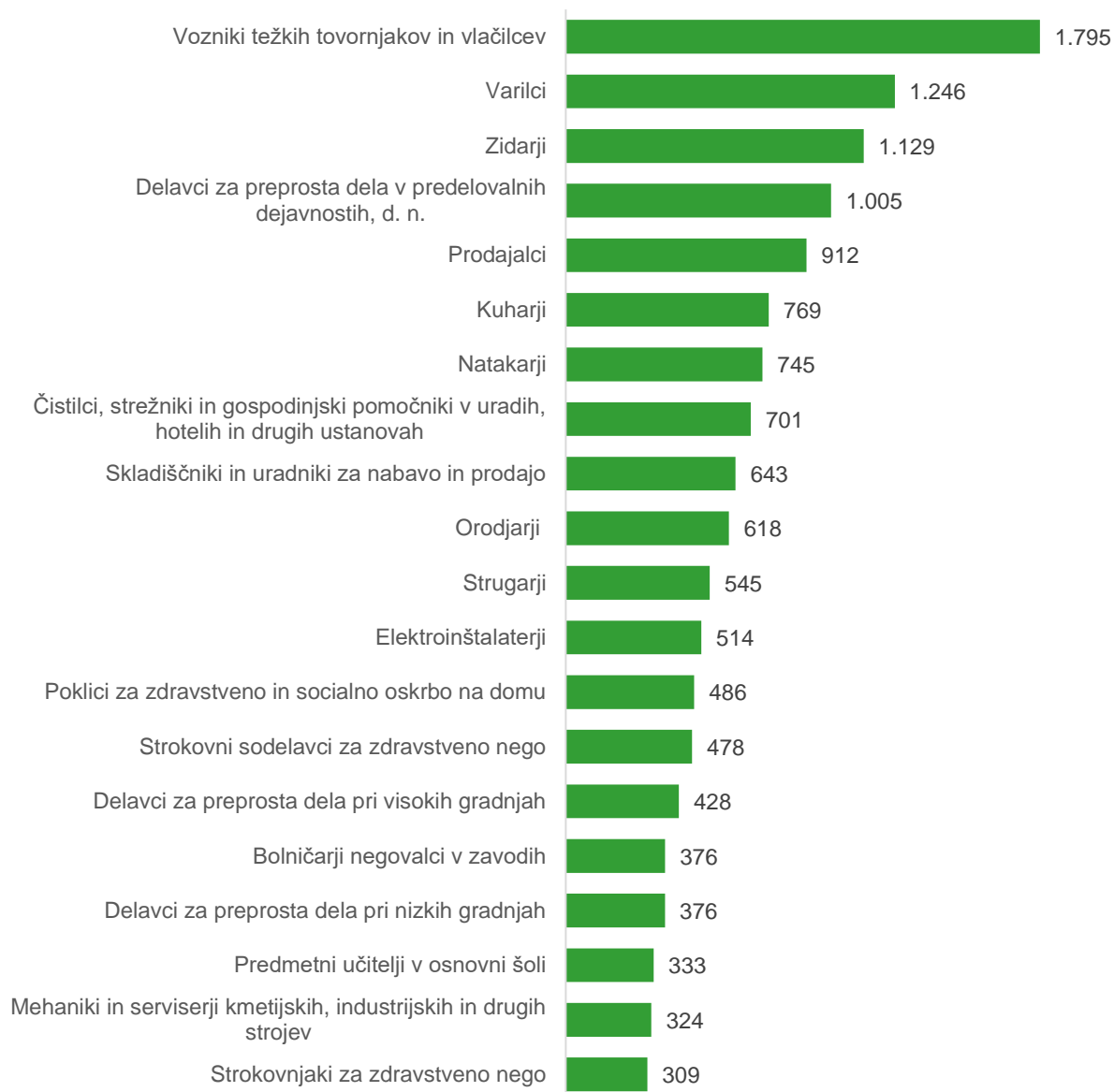
Vir: ZRSZ, *Napovednik zaposlovanja 2023/I*

Poklici, za katere delodajalci ne najdejo ustreznih delavcev

Anketni podatki kažejo, da strukturna neskladja na trgu dela ostajajo. V povprečju se je v preteklega pol leta dobra **polovica delodajalcev** (55,8 %) **srečala s pomanjkanjem ustreznih kadrov**. Četrtnina delodajalcev je navedla, da niso imeli težav pri iskanju ustreznih kandidatov za prosta delovna mesta (24,6 %), 19,5 % delodajalcev pa se s težavo ni srečalo, saj niso iskali kadra. **Velika podjetja so se s pomanjkanjem ustreznih kandidatov soočala najpogosteje**, to je v 85,1 % primerov, sledijo srednje velika podjetja s 70,2 % in mala podjetja s 50,6 %. Najvišji deleži delodajalcev, ki se soočajo s težavami pri iskanju delavcev, so značilni za zdravstvo in socialno varstvo (77,2 %), gostinstvo (70 %), izobraževanje (66,9 %), promet in skladiščenje (65,3 %) ter za druge raznovrstne poslovne dejavnosti (60,9 %).

Med poklici, za katere so imeli delodajalci največ težav pri iskanju ustreznih kadrov, so na prvih mestih vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, varilci, zidarji, delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, prodajalci, kuharji, natakarji, čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki v uradih, hotelih in drugih ustanovah, skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo ter orodjarji.

Poklici, pri katerih so imeli delodajalci najpogosteje težave pri iskanju ustreznih kadrov, prvih 20 po pogostosti

Vir: ZRSZ, *Napovednik zaposlovanja 2023/I*

Razlogi za pomanjkanje kadra po poklicih

Delodajalci so navedli ključne razloge za težave pri iskanju kadra za prosta delovna mesta po posameznih poklicih. Več kot dve tretjini jih meni, da iskanega kadra ni (75 %), 16,5 % delodajalcev je ocenilo, da je ključni problem iskanja kadra v primanjkljajih kandidatov (neustrezna znanja, veščine in kompetence), 8,5 % pa jih ocenjuje, da kandidate od prijav na razpisana delovna mesta odvrtaajo slabi delovni pogoji (večizmensko delo in delo ob praznikih, vikendih, nizke plače, težko fizično delo ipd.). Problematiko izrazitega pomanjkanja kadra (kadra v tem poklicu na trgu dela ni

oz. ga izrazito primanjkuje) najpogosteje izpostavljajo majhni delodajalci (77,8 %), slabi delovni pogoji so kot ključni razlog težav z iskanjem kadra najpogosteje prepoznani s strani velikih delodajalcev (12,9 %), ki prav tako v največji meri izpostavljajo primanjkljaje kandidatov v obliki znanj, kompetenc, izkušenj (17,9 %).

Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na postopke zaposlovanja

Polovica delodajalcev (52,8 %), ki je imela težave z zaposlovanjem določenih kadrov, navaja, da **je morala podaljšati postopke zaposlovanja, 34,1 % delodajalcev ni na razpisana delovna mesta nikogar zaposlil**, slaba tretjina **je iskala delavce v tujini** (30,4 %), dobra **petina** (21,2 %) pa **je z namenom blaženja težav pri iskanju novih kadrov spremenila, razširila oz. omilila pogoje glede izobrazbe, izkušenj in drugih znanj**. Višjo plačo ali/in druge bonitete je ponudilo 13,3 % delodajalcev, 4,7 % delodajalcev pa se je odločilo za najemanje delavcev pri agencijah za zaposlovanje.

Podaljševanje postopkov zaposlovanja¹ je najbolj razširjen učinek pomanjkanja ustreznega kadra, ki je še posebej izrazit med delodajalci dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro. Posledica neustreznosti kandidatov v obliki odločitve delodajalcev, da ne bodo zaposlili nikogar, je najpogostejša v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti, sledijo ji druge dejavnosti. Najpogosteje delavce v tujini iščejo delodajalci gradbeništva ter delodajalci iz prometa in skladiščenja. Spremembo pogojev glede izobrazbe, izkušenj ter drugih znanj najpogosteje omenjajo delodajalci iz dejavnosti izobraževanja ter kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnosti ter delodajalci iz dejavnosti izobraževanja. Višjo plačo oziroma druge bonitete so delodajalci najpogosteje ponudili v finančni in zavarovalniški dejavnosti ter v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih, najemanja delavcev pri agencijah za zaposlovanje pa se lotevajo predvsem delodajalci iz drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti ter delodajalci iz gostinstva.

Vpliv pomanjkanja delavcev na poslovanje podjetij ali organizacij

Pomanjkanje ustreznih kadrov je najpogosteje privedlo do nadurnega dela, ki so ga delodajalci s težavami pri zaposlovanju uporabili v 44,8 % primerov. **Četrtna delodajalcev** (25,5 %), ki je imela težave z iskanjem kandidatov za prosta delovna mesta, **je problematiko iskanja ustreznega kadra reševala s prenašanjem dela na zunanje izvajalce** (outsourcing), dobra **petina jih je za ta delovna mesta (pre)usposobila že zaposlene** (23,4 %), **20,7 % delodajalcev je zaradi težav s kadrovanjem moralo zavrniti naročila, 15,2 % delodajalcev je moralo zmanjšati obseg proizvodnje ali storitev, 12,4 % delodajalcev je časovno odložilo načrtovano širitev, 0,3 % delodajalcev pa je proizvodnjo preselilo v tujino**. Za 11,3 % anketiranih delodajalcev pomanjkanje ustreznega kadra ni imelo vpliva na poslovanje.

¹ Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na postopke zaposlovanja je analiziran po dejavnostih delodajalcev, če se je v dejavnosti vsaj 50 delodajalcev opredelilo, kakšen je bil vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na ta vidik.

Nadurno delo² najpogosteje uporabijo v dejavnosti javne uprave in obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti ter v dejavnosti zdravstva in socialnega varstva. Strategijo notranjega (pre)usposabljanja najpogosteje uporabijo v predelovalnih dejavnostih ter v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih, medtem ko je prenašanje dela na zunanje izvajalce (outsourcing) najpogostejše v gradbeništvu in informacijskih in komunikacijskih dejavnostih. Zavračanje naročil je kot posledica pomanjkanja ustreznega kadra najpogostejše v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih ter v gradbeništvu. Zmanjšanje obsega proizvodnje ali storitev je najbolj pogosto za delodajalce iz prometa in skladiščenja ter iz drugih dejavnosti. Za časovno odložitev širitve poslovanja se je zaradi težav z iskanjem kadra poslužilo največ delodajalcev iz informacijskih in komunikacijskih dejavnosti.

Dobra polovica delodajalcev (55,7 %) pričakuje, da bodo imeli **v prihodnje težave pri iskanju delavcev**. Tovrstna skrb je še posebej navzoča pri velikih delodajalcih (82,2 %). Težave pri iskanju delavcev v prihodnjih letih napoveduje tudi 66,7 % srednje velikih delodajalcev in 51,5 % majhnih delodajalcev. 44,3 % delodajalcev v prihodnje ne pričakuje težav pri iskanju kadra.

Največ delodajalcev, vključenih v anketo, v prihodnje pričakuje težave pri zaposlovanju kadra v naslednjih poklicih: vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, kuharji, natakarji, varilci, zidarji, čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki v uradih, hotelih in drugih ustanovah, predmetni učitelji v osnovni šoli, strugarji, orodjarji, prodajalci ter skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo.

² Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na poslovanje delodajalcev je opisan po dejavnostih delodajalcev, če se je v dejavnosti vsaj 50 delodajalcev opredelilo, kakšen je bil vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na ta vidik.

Viri

Statistični urad RS (2023a): Delovno aktivno prebivalstvo, Slovenija, marec 2023.

Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11114> (zadnji dostop 25. 5. 2023).

Statistični urad RS (2023b): Prosta in zasedena delovna mesta, Slovenija, 1. četrtnje 2023.

Dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11110> (zadnji dostop 25. 5. 2023).

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (2023): Pomladanska napoved gospodarskih gibanj.

Dostopno na:

https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/pomlad/pomladanska_2023/PN2023_S.pdf

(zadnji dostop 25. 5. 2023).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2023a): Anketa Napovednik zaposlovanja 2023/I.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2022b): Trg dela v številkah.

Dostopno na: <https://www.ess.gov.si/partnerji/trg-dela/trg-dela-v-stevilkah/> (zadnji dostop 25. 5. 2023).